
Ден на Будителите

Екатерина Костова ба клас

Тодор Икономов

Тодор Поппетров Икономов, или *Тодор Икономпетров Тодоров*, е български писател, публицист, издател и политик. Един от най-видните възрожденски учители и участници в борбата за създаване на независима Българска екзархия. Той е сред водачите на Консервативната партия след Освобождението на България

Биография

Тодор Икономов е роден на 29 август 1838 г. в будната Жеравна, Сливенско, в семейство на свещеник. Получава първоначално образование в Жеравна, а след това в Разград и Русе (1848 – 1850). През следващите години работи като абаджия в Тулча (1851 – 1855) и Жеравна (1855 – 1858), продължава образованието си в София при бележития възрожденски просветител Стоян Филаретов и в Сливен при Сава Доброплодни. През 1861 г. заминава за Цариград, където е учител и дякон на униатския архиепископ Йосиф Соколски. Увлича се, а после скъсва с униатството. През 1865 г. завършва духовната академия в Киев. След завръщането си в България е учител в Шумен (1865 – 1869) и Тулча (1869 – 1871), а след това секретар на епархийския съвет в Тулча (1872 – 1878).

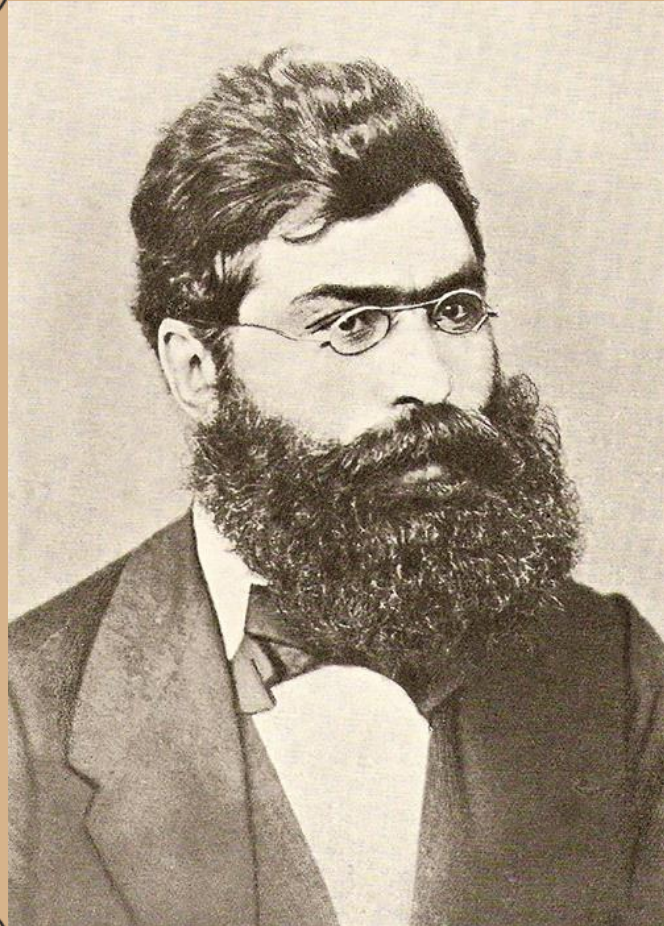

Книжовна дейност

- Оттегля се от политическия живот в Шумен през 1885 г., където се отдава на книжовна дейност. Притежава 200 овце и една воденица, която се вижда принуден да продаде. За година време отпечатва и препечатва свои учебници и прочитни книги, купува различни учебни пособия – и всичко това на кредит. Сам познал митарствата на книжарството, несигурността на това занятие във време, когато сладкият звън на метала заглушава високите стремления, Илия Блъсков оплаква приятеля си за неговите житейски неблагополучия.

Политическа дейност

- След Освобождението Икономов влага силите си в устройството на новата българска държава, отдавайки цялата своя енергия в народно-полезни неща. Той последователно е народен представител, подпредседател на Учредителното събрание в Търново и един от водачите на Консервативната партия. Дълго време е депутат, окръжен управител (префект) в Сливен и Бургас (1879), министър на вътрешните работи (1880), кмет на София (1880) и окръжен управител на Шумен (1881). За пръв път под негово ръководство Столична община въвежда годишен бюджет, завършва се градоустройственият план на София и се полага основният камък на Класическата мъжка гимназия на ул. „Дунав“ и ул. „Московска“. Общинското управление преминава на подчинение единствено на МВР.

Handwritten cursive text, likely a name or signature, positioned vertically on the left side of the page.

Handwritten cursive text, likely a name or signature, positioned vertically on the right side of the page.

Петър Берон

Петър Хаджи Берович е български лекар, стопански и просветен деец и дарител. Учен-енциклопедист, педагог, философ и естественик. Автор на Рибния буквар (1824) – първия български буквар.

Биография

Петър Берон е роден през 1799 г. в Котел. За кратко живее в Брашов. Учи в местно килийно училище и в елино-българско училище на даскал Андон Хаджи Кринчу, а след завършването му, започва работа. На 21-годишна възраст отива в Букурещ, където учи в гръцката Княжеска академия, а по-късно с помощ от сънародници – в различни университети в Европа. Учи медицина в Хайделберг и Мюнхен. В Мюнхен слуша лекциите на Фридрих Шелинг и на Лоренц Окен. През 1831 г. защитава докторат и се връща в Румъния. Автор е на около 20 научни труда. Владее девет езика и живее в Париж, Берлин, Лондон, Виена, Прага и Атина. Дипломиран лекар, отдава се и на научни занимания.

- Петър Берон дарява средства за подкрепа на много български училища. Той учи и работи активно в Сорбоната (университет в Париж), където е известен като един гениален учен, но беден преподавател. Французите са заплениени от този академичен гений, предлагайки му да приеме френско гражданство под името „Пиер Барон“. Той отказва да приеме гражданство, оставайки си поданик на султана. По време на своето пребиваване в Сорбоната живее на последния етаж на една бедна сграда, където на места покривът е срутен и се вижда небето. Получава добра заплата, която влага за експерименти в лабораторията по химия.

Продължава да живее в нищета.

- През 1824 г. с помощта на просветителя Антон Йованович, издава „Буквар с различни поучения“, или т.нар. „Рибен буквар“. Наречен е така заради изобразените в края на книгата кит и делфин. Всъщност и двата вида животни са бозайници, а не риби. Това е първият български буквар изобщо, и е издаден от Петър Берон в Брашов.
- През 1842 г. заминава за Париж и се увлича в изучаването на физико-математическите и природните науки, плод от който труд са неговите научни съчинения, на брой повече от 25 тома. Той често напуска Париж и посещава Румъния по частни дела.

През 1853 г. Берон прави завещание, преработено през 1867 г. един път, а през 1870 г. втори път. За изпълнител на завещанието си, оставя един комитет с председател родолюбивия българин от Букурещ Евлоги Георгиев. През 1871 г. Берон посещава за последен път Румъния, за да уреди някои въпроси във връзка с имота си, по който има заведено дело пред румънските съдилища. Берон е намерен удушен на 21 март 1871 г. в имението си до Крайова, Румъния.

През 1863 г. пише разработка за безжичния морски телеграф. След смъртта му оставените от Берон попечители спечелват съдебното дело, осигуряват имота и изпълват завещанието. От продажбата на имота се получава доста голяма сума, от която малка част бива отделена за котленската община, а останалата – за постройката на Българската мъжка гимназия в Одрин.

he

he

he

he

Софроний Врачански

Софроний Врачански е български духовник, врачански епископ, народен будител и пръв последовател на делото на Паисий Хилендарски. В началото на XIX век той е приетан от руското и румънското правителство за основен представител на българската общност. Автор е на сборника „Неделник“ – първата печатна книга на новобългарски език. Канонизиран е за светец от Българската православна църква през 1964 година.

Биография: В България

- Софроний Врачански е роден през 1739 година в Котел в семейството на заможен търговец на добитък със светското име Стойко Владиславов. Учи в килийно училище в родния си град по старобългарски и гръцки черковни книги. Работи като абаджия, но се забелязва стремежът му към духовни занимания. През 1762 година е ръкоположен за свещеник, работи и като учител и книжовник в Котел. Голямо влияние върху дейността му оказва срещата му с Паисий Хилендарски през 1765 година в Котел. Отец Паисий му показва „История славянобългарска“, от която той прави препис, известен днес като Първи Софрониев препис. Самият Стойко Владиславов пътува до Света гора през 1770 – 1775 година.

През 1792 година напуска Котел, служи в енорията в Карнобат. Пътува до Цариград, Света гора, Анхиало, Арбанаси и през 1794 година става монах в Къпиновския манастир, а на 17 септември същата година е ръкоположен за епископ на Враца под името *Софроний*. Там развива обществена дейност и по някои сведения става инициатор за изпращане на политическа делегация в Москва от името на врачанските граждани. Поддържа връзки с гръцките фанариотски среди, посещава и манастира „Седемте престола“ в Стара планина, който е във Врачанска епархия. След случилите се през 1797 година размирици във Враца с участието на войските на видинския паша Осман Пазвантоглу напуска града и пътува из Северозападна България. За три години се задържа във Видин, където по това време управлява като полунезависим владетел Пазвантоглу. Този период е важен за изясняване на целите му като писател.

През 80-те години синът му Иван (или Цонко), който се занимава с мащабна търговия с добитък, задлъжнява към местния епископ, предизвиквайки конфликт между него и Стойко Владиславов. Позовавайки се на контактите на поп Стойко със знахарки, владиката на два пъти му налага тригодишни забрани за служене. След това е обвинен от местните власти в незаконна продажба на добитък, който е държавна собственост, арестуван е и е измъчван, но е освободен, след като плаща 1500 гроша.

Във Влашко

- През 1803 година Софроний Врачански заминава за Букурещ, където служи като висше духовно лице. От епископската длъжност е освободен по негово настояване, но продължава да се подписва като Софроний Врачански. От 1806 до 1812 година е един от най-видните представители на българския народ в отношенията с руското командване след Руско-турската война. На 10 януари 1808 година изпраща от Букурещ пълномощно на българския представител в Петербург Иван Замбин, заминал на дипломатическа мисия там заедно с Атанас Николаев през октомври 1804 г. от страна на българската емиграция във Влашко. Това е първият опит да се привлече вниманието на руското правителство към българския политически въпрос. Софроний Врачански се среща и разговаря с руските военачалници Багратион, Каменски, Кутузов. Така се стига до юни 1811 г., когато била учредена Българската земска войска – първата българска самостоятелна бойна единица от 400 години насам. Софроний освещава бойното знаме и благославя воините-доброволци.

he

he

he

he

**Благодаря за
Вниманието!**

